

KALENDAR JEZIČNO - GOVORNOG RAZVOJA

Dob djeteta 0-3 mj.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Svoja raspoloženja izražava glasanjem, smijanjem i plakanjem. Sluša glasove i druge zvukove.

Simptomi usporenog razvoja

-Ne reagira na jake zvukove

Dob djeteta 3-9 mj.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Igra se govornim organima, stvara mnoštvo glasova. Odgovara smijehom na ugodne glasove, plačem na ljutite i neugodne. Imitira glasove odraslih nakon 6. mj.

Javlja se slogovanje, npr. mamama, bababa

Simptomi usporenog razvoja

-Izostaje reakcija na poznati glas. Nakon 6. mj. ne imitira glasove odraslih. Ne pokazuje zanimanje za zvučne igračke. Ne smije se glasno

Dob djeteta 9-15 mj.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Razumije geste, izraz lica i promjene u tonu glasa i odgovara na njih. Razumije jednostavne upute i izvršava ih, npr. "daj loptu". Razumije značenje više jednostavnih riječi. Slogovanje je bogato i slični pravim riječima npr. ma-ma, da-da, ba-ba. Javlja se prva riječ sa značenjem. Imitira nove zvukove i akcije. Pogledom traži imenovani predmet. Gestom, pokazivanjem ili vokalizacijom pokazuje što želi. Maše pa-pa. Odmahuje glavom u značenju "ne". Odgurava stvari od sebe koje ne želi. Pruža ruke da ga se primi. Miče se od nepoznatih osoba. Reagira na svoje ime.

Simptomi usporenog razvoja

-Ne brblja ili je brbljanje siromašno. Ne odaziva se na svoje ime. Ne javlja se prva riječ sa značenjem. Nema kontakt očima sa sugovornikom.

Dob djeteta 15-18 mj.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Govori od 5-20 riječi, riječi su uglavnom imenice. Ponavlja riječi i fraze kao "daj piti", "tata papa". Intonacija brbljanja slična intonaciji rečenice. Odgovara na pitanje "što je to", traži "daj još". Slijedi jednostavne upute, npr. "donesi loptu". Pokazuje što želi. Pokazuje 1-3 dijela tijela. Pokazuje 2 ili više predmeta na slikama. Donosi stvari da ih pokaže drugima. Traži što želi vokalizacijom, pokazivanjem ili dodirivanjem. Govori "pa-pa" i još neke ritualne riječi. Protestira s "ne", odmičući se.

Simptomi usporenog razvoja

-Ne razumije pa-pa i ne govori. Ne razumije "ne". Ne razumije geste i ne koristi ih. Ne govori najmanje 5 riječi. Ne razumije jednostavne upute i jednostavna pitanja.

Dob djeteta 18 mj.-2 god.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Koristi oko 50 prepoznatljivih riječi. Zna pokazati i imenovati svakodnevne stvari. Oponaša zvukove životinja ili ih imenuje. Ponavlja riječi koje čuje. Kombinira dvije riječi u rečenicu kao npr. "beba papa". Počinje koristiti glagole i pridjeve. Koristi negacije: nema, ne. Počinje koristiti zamjenice ja, ti, moje. Zna pokazati 5 dijelova tijela. Razumije pitanja tko, gdje, što. Na postavljena pitanja odgovara adekvatno s da ili ne. Dobro imitira zvukove, riječi, kretnje odraslih. Koristi jednu riječ ili kratke fraze za izražavanje emocija.

Simptomi usporenog razvoja

-Ne slijedi i ne razumije jednostavne upute kao "dođi ovamo". Ne kombinira dvije riječi u rečenicu. Ne imitira riječi i akcije odraslih. Ne pokazuje dijelove tijela na upit. Nema početka kombinatoričke i simboličke igre.

Dob djeteta 2-3 god.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Imenuje stvari svakodnevne upotrebe. Dužina rečenice je 2-3 riječi. Pita jednostavna pitanja. Odgovara na pitanja tko, što, gdje. Pored imenica, glagola i pridjeva koristi zamjenice, priloge mjesta. Počinje koristiti prošlo i buduće vrijeme. Sluša kratke priče. Pridružuje iste boje. Zna odnose: u, na, gore, dolje, ispod. Zna malo i veliko. Shvaća opasnosti. Ima složene rutine dnevnih aktivnosti, npr. pripremu i odlazak na spavanje. Lista slikovnice i imenuje slike. Uključuje se u kratki dijalog. Verbalno uvodi i mijenja temu. Izražava emocije. Privlači pažnju riječima.

Simptomi usporenog razvoja

-Ne odgovara na jednostavna pitanja. Ne postavlja pitanja. Govor je nerazumljiv ukućanima, osobito stranim osobama. Ne koristi jednostavne rečenice. Ne voli slušati priče, pjesmice.

Dob djeteta 3-4 god.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Koristi rečenicu od 3-4 riječi. Postavlja pitanja zašto, kada, što ako. Koristi zamjenice. Povezano govori o stvarima koje su se dogodile. Priča kraće priče, komentira događanja. Zna svoje ime, godine i spol. Odgovara na uputu koja uključuje tri radnje, npr. "idi u sobu, nađi loptu i donesi je". S 4 godine prepoznaje osnovne boje. Prilagođava svoj govor kada razgovara s mlađima od sebe. "Čita" slikovnice. Sluša priče oko 10 minuta. Uključuje se u duži dijalog. Zna igrati ulogu druge osobe u igri. Traži dopuštenje. Objašnjava kada ga sugovornik ne razumije.

Simptomi usporenog razvoja

-Riječnik je siromašan. Ne izgovara većinu glasova. Okolina ga ne razumije. Ne razumije dvostruke i trostruke upute. Ne koristi govor za rješavanje problema. Nema interakcije s drugom djecom.

Dob djeteta 4-5 god.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Priča duge priče. Odgovara adekvatno na pitanja koliko, kako... Pita za značenje riječi. Mehanički broji do 10, s pokazivanjem do 5. Koristi rečenicu od 4-6 riječi. Koristi sve vrste riječi gramatički pravilno. Identificira dijelove koji nedostaju. Imenuje krug i trokut.

Simptomi usporenog razvoja

-Ima mali fond riječi s kojim se koristi. Rečenica je jednostavne strukture. Prisutne su česte gramatičke pogreške. Izostavlja glasove. Ne razumije značenje riječi. Ne poznaje boje. Ne razumije i ne koristi prijedloge koji označavaju prostorne odnose. Dijete se povlači i osamljuje, siromašna je interakcija s okolinom.

Dob djeteta 5-6 god.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Izgovor svih glasova je pravilan. Koristi složene rečenice sa svim vrstama riječi gramatički pravilno. Pričanje priče je po slijedu događaja, isprepletana je stvarnost i mašta. Ima pojmove vremena danas, jučer, sutra, ujutro, navečer. Uviđa odnose, uzroke i posljedice. Prepoznaje i imenuje geometrijske oblike. Prisutan je interes za slova, knjige. Prepoznaje i imenuje brojke i slova. Zna napisati svoje ime. Iza 5,5 godina može izdvojiti prvi glas u riječima. Zna da tekst reprezentira govorni jezik.

Simptomi usporenog razvoja

-Prisutne su pogreške u izgovoru glasova. Prisutne su gramatičke pogreške. Ima teškoća u razumijevanju i uporabi pojedinih kategorija riječi kao npr. prijedloga (iznad, ispod, pored...), riječi sa suprotnim značenjem (široko-usko, nisko-visoko). Ne zna pjesmice, priče. Ne sjeća se važnih događaja i ne može ih ispričati.

Dob djeteta 6-7 god.

Uredan jezično-govorni razvoj

-Lako koristi složene rečenične strukture. Usvaja apstraktne pojmove, npr. sreća, bogatstvo, ljubav, mržnja. Imenuje dane u tjednu. Pričanje uključuje događaje, teme, likove. Govor potpuno prilagođava socijalnim situacijama. Vodi duge razgovore. Kontrolira glasnoću, volumen. Prisutan je pojačan interes za slova, pisanje. Usvaja glasovnu svjesnost/slušnu analizu i sintezu: može izdvojiti prvi i zadnji glas u riječima, rastaviti riječi na glasove, spojiti glasove u smislenu riječ. Uspostavlja se veza slovo-glas. Poznaje slova, počinje pisati.

Simptomi usporenog razvoja

-Riječnik je siromašan. Rečenica je jednostavne strukture. Ne razumije apstraktne pojmove. Ne razlikuje slova i brojke. Nije usvojena glasovna svjesnost. Teško pamti.

Važno je naglasiti da prava procjena jezično-govornog i komunikacijskog razvoja podrazumijeva uvid u cjelinu djetetova razvoja i izolirani simptom nije dovoljan za zaključak o odstupanjima u razvoju jezika i govora. Također velike individualne razlike među djecom mogu dovesti do blažih odstupanja od navedenog kalendara. Logopedu se možete uputiti i kada ste samo nesigurni i želite provjeriti je li s jezično-govornim razvojem vašeg mališana sve u redu.

Kalendar jezično-govornog razvoja je pripremljen prema Priručniku "Najčešći poremećaji jezično-govorne komunikacije djece predškolske dobi" (D.Andrešić, N.BencŠtuka, N.GugoCrevar, I.Ivanković, V.Mance, I.Mesec, M.Tambić)

Pripremila: Martina Burazer, prof. logoped